

2429

TERMÉSZETVÉDELMI JOGSZABÁLYOK

Az 1961. évi 18. számú törvényerejű rendelet

A 12/1971. / IV. 1 / számú kormányrendelet

Budapest

1972

Jossey k.

TERMÉSZETVÉDELMI JOGSZABÁLYOK

Az 1961. évi 18. számú törvényerejű rendelet

A 12/1971./IV.1./ számú kormányrendelet

Budapest

1972

Kiadja:
az
Országos Természetvédelmi Hivatal

A kiadásért felelős: Varga Imre

SZÁMGÉP nyomda
Fv: Magyarszéky Béla - Tsz: 720125

T A R T A L O M

	oldal
A Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1961. évi 18.számú törvényerejű rendelete a természetvédelemről (1961.dec.24.)	5
A természetvédelem tárgyai	5
A védetté nyilvánítás	5
A természetvédelem szervezete	6
A természetvédelmi területek és tárgyak kezelése, nyilvántartása	7
Hatálybalépés	8
A végrehajtási rendelet ismertetése	9
A Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 12/1971./IV.1./ számú rendelete a természetvédelemről szóló 1961. évi 18. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról	11
Általános rendelkezések	11
A védetté nyilvánítás	11
Ideiglenes védetté nyilvánítás	13
A védettség megszüntetése	14
A barlangok védelme	14
A természeti tájakat és a természetvédelem tárgyait érintő tervezések	15
A vadon élő madarak védelme	15
Természetvédelmi korlátozások, tilalmak	16
A természetvédelem szervezetével és feladataival kapcsolatos rendelkezések	18
A Természetvédelmi Tanács és a Megyei Természetvédelmi Bizottság	18
A természetvédelmi tárgyak és területek kezelése, őrzése és nyilvántartása	19
Vegyes rendelkezések	21
1.sz. melléklet	23
2.sz. melléklet	24

A NÉPKÖZTÁRSASÁG ELNÖKI TANÁCSÁNAK 1961. ÉVI
18. SZÁMU TÖRVÉNYEREJŰ RENDELETE A
TERMÉSZETVÉDELEMRŐL
(1961. december 24.)

A természetvédelem tárgyai

1.§. A természetnek azokat a tárgyait, amelyeknek megőrzése és fenntartása tudományos vagy kulturális érdek, védelem alá kell helyezni és óvni kell minden olyan hatástól, amely fennmaradásukat vagy sajátos természeti tulajdonságukat sérti vagy veszélyezteti.

2.§. A természetvédelem tárgyai:

a) azok a földtani alakulatok (hegy, szikla, barlang stb.) és vizek (forrás, patak, vizesés, tó, mocsár, láp stb.),

valamint azok a növények és növénytelepítések (növényfajok, egyes fák, facsoportok, fasorok, erdők, parkok, arborétumok stb.) amelyek tudományos szempontból, ritkaságuk vagy különlegességük miatt értékesek;

b) azok a vadon tenyésző állatfajok, amelyek hasznosságuk vagy különlegességük miatt oltalomra érdemesek, vagy amelyeket kipusztulás veszélye fenyeget;

c) olyan területek és tájrészek, amelyek tájképi jellegzetességük vagy kedvező természeti tulajdonságuk miatt különösen jelentősek.

A védetté nyilvánítás

3.§. /1/ A 2.§-ban felsorolt tárgyakat - ha annak szükségessége és lehetősége fennáll - védetté kell nyilvánítani.

/2/ A barlangok külön határozat nélkül e törvényerejű rendelet alapján védelem alatt állnak.

/3/ Egyes növény- és állatfajok védelme érdekében a fajokat, szükaég esetén pedig a termő, illetőleg tenyésző helyüket is védetté kell nyilvánítani.

/4/ A védetté nyilvánított földtani alakulatok és vizek területe, növény termőhelye, illetőleg állatfaj tenyésző helye, továbbá a barlang és közvetlen környéke megóvásához szükséges felszíni terület: természetvédelmi terület. A védelem alá vont tájrész: tájvédelmi körzet.

4. §. /1/ A természetnek védetté nyilvánított tárgyait elpusztítani vagy megromlátni, a természetvédelmi terület vagy tájvédelmi körzet jellegét megváltoztatni, a védett fajhoz tartozó növényt vagy állatot pusztítani, illetőleg tenyésztésében zavarni tilos.

/2/ A természetvédelmi területek és tájvédelmi körzetek használatának korlátozásáról - ideértve a vadászat és halászat gyakorlását is - a védetté nyilvánítás során kell rendelkezni.

/3/ Mezőgazdasági rendeltetésű földnek a természetvédelem érdekében a mezőgazdasági művelésből való elvonására az 1961. évi VI. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

5. §. Ha megszűnnek azok az okok, amelyek alapján a védetté nyilvánításra szükség volt, az érintett területeket és tárgyakat a védelem és az azzal kapcsolatos korlátozások alól fel kell oldani.

A természetvédelem szervezete

6. §. /1/ A természetvédelem országos hatáskörű szerve az Országos Természetvédelmi Hivatal.

/2/ Az Országos Természetvédelmi Hivatal a Minisztertanács felügyelete alá tartozik.

/3/ Az Országos Természetvédelmi Hivatal elnökét a Minisztertanács nevezi ki.

7. §. Az Országos Természetvédelmi Hivatal hatáskörébe tartozik a természetvédelem irányítása és ellenőrzése, a védetté nyilvánított

nítás, a védettség feloldása; gondoskodik a védett tárgyak fenntartásáról, megőrzéséről és kezeléséről, irányítja a természetvédelem eredményeinek feldolgozását, ismertetését és a természetvédelem népszerűsítését.

8.§. A természetvédelem helyi feladatait - ha jogszabály másként nem rendelkezik - elsőfokon a megyei (fővárosi, megyei jogú városi) tanács végrehajtó bizottsága mezőgazdasági osztálya, másodfokon az Országos Természetvédelmi Hivatal látja el.

9.§. /1/ Az Országos Természetvédelmi Hivatal mellett véleményező és tanácsadó szervként Természetvédelmi Tanács működik.

/2/ A Természetvédelmi Tanács elnöke az Országos Természetvédelmi Hivatal elnöke, tagjai az Országos Természetvédelmi Hivatal elnökhelyettese és a Minisztertanács által meghatározott miniszteriumok, tudományos, oktatási, művelődési intézmények és egyéb szervek vezetői által kiküldöttek.

A természetvédelmi területek és tárgyak kezelése, nyilvántartása

10.§. A védetté nyilvánított területek és tárgyak természetvédelmi kezelését az Országos Természetvédelmi Hivatal közvetlenül, az állami erdőgazdaságok vagy más szervek útján látja el.

11.§. Ha a természetvédelem másképpen nem biztosítható a természetvédelmi terület kisajátításának, illetőleg a kezelői jog megszerzésének van helye.

12.§. Természetvédelmi területeket érintő, nem természetvédelmi célt szolgáló kisajátítás és területfelhasználás engedélyezése, valamint a bányászatról szóló 1960. évi III. törvény 46.§-ának /1/-/3/ bekezdésében foglalt jogok gyakorlása előtt, továbbá földrendezési eljárás során az Országos Természetvédelmi Hivatalt meg kell hallgatni.

13.§. A természetvédelem tárgyait az Országos Természetvédelmi Hivatal országos törzskönyvben, a megyei mezőgazdasági osztály megyei törzskönyvben tartja nyilván. Erdőterület védetté nyilvánítását az erdőleltárban is fel kell tüntetni.

Hatálybalépés

14.§. /1/ Ez a törvényerejű rendelet az 1962. évi július hó 1. napján lép hatályba; egyidejűleg az erdőkről és a természetvédelemről szóló 1935. évi IV. törvénynek a természetvédelemre vonatkozó rendelkezései hatályukat veszítik.

/2/ E törvényerejű rendelet végrehajtásáról a Minisztertanács gondoskodik.

Dobi István s.k.
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
elnöke

Kiss Károly s.k.
a Népköztársaság
Elnöki Tanácsának
titkára

A végrehajtási rendelet ismertetése

A törvényerejű rendelet első végrehajtási kormányrendelete 1962. VII. 17-én jelent meg (23/1962. Korm.sz.).

1971. IV. 1-től hatályba lépett az új végrehajtási kormányrendelet (12/1971. Korm.sz.).

Ernek legjelentősebb új vonatkozásai:

- Természeti értékeink jelentőség szerinti csoportosításának előírása, az országos jelentőségű érték fogalmának bevezetésével.
- A nem országos jelentőségű értékek védelméről és fenntartásáról a megyei (fővárosi, megyei városi) tanácsok végrehajtó bizottsága gondoskodik. Ezekre az értékekre vonatkozóan a fenti végrehajtó bizottságok védetté nyilvánítási jogkört kaptak (amivel korábban csak az OTvH elnöke rendelkezett). Ez a jogkörbővítés megfelel a tanácsok általános hatáskörfokozására vonatkozó államigazgatási irányelveknek.
- Az országos jelentőségű természeti értékek védelméről az Országos Természetvédelmi Hivatal gondoskodik. A természeti értékek országos jelentőségét a Természetvédelmi Tanács véleményének meghallgatásával az OTvH elnöke állapítja meg.
- A megyei (fővárosi, megyei városi) tanácsok végrehajtó bizottsága mellett Megyei Természetvédelmi Bizottságot kell szervezni tanácsadó testületként,
- Az új kormányrendelet bevezeti a Nemzeti Park, mint természetvédelmi egység fogalmát, ami jogszabályainkban eddig nem létezett.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Section of faint, illegible text, possibly a paragraph or list.

Section of faint, illegible text, possibly a paragraph or list.

Section of faint, illegible text, possibly a paragraph or list.

Section of faint, illegible text, possibly a paragraph or list.

Section of faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a footer or concluding remarks.

A MAGYAR FORRADALMI MUNKÁS-PARASZT KORMÁNY
12/1971./IV.1./SZÁMU RENDELETE A TERMÉSZETVÉDELEMRŐL
SZÓLÓ 1961. ÉVI 18. SZÁMU TÖRVÉNYEREJŰ RENDELET
VÉGREHAJTÁSÁRÓL

Általános rendelkezések

1. §.

/1/ A természet tudományos és kulturális jelentőségű, ritka különleges tárgyai, az ilyen területek, barlangok, valamint a jellegzetes tájrészek megőrzéséről és fenntartásáról a népgazdasági és kulturális érdekek összehangolásával

- a megyei (fővárosi, megyei városi) tanács végrehajtó bizottsága (továbbiakban: megyei végrehajtó bizottság), országos jelentőségű értékek esetében
- az Országos Természetvédelmi Hivatal (továbbiakban: OTvH) gondoskodik.

/2/ A természeti értékek országos jelentőségét a Természetvédelmi Tanács véleményének meghallgatásával az OTvH elnöke állapítja meg.

/3/ Tájvédelmi körzet csak OTvH határozattal létesíthető.

/4/ Nemzeti park létesítéséről az OTvH elnöke, az érdekelt miniszterekkel (országos hatáskörű szerv vezetőjével) egyetértésben határoz.

A védetté nyilvánítás

2. §.

/1/ Védetté nyilvánításra javaslatot tehet bármely állami vagy társadalmi szerv, szövetkezet és állampolgár. A javaslatot indokolni kell.

/2/ A javaslatot az OTvH-hoz, vagy a területileg illetékes megyei végrehajtó bizottsághoz kell benyújtani.

3. §.

/1/ Az OTvH elnöke, illetőleg a megyei végrehajtó bizottság (továbbiakban: a védetté nyilvánító természetvédelmi hatóság) a javaslat alapján tárgyalást és szükség szerint helyszíni szemlét tűz ki.

/2/ A tárgyalásra és a helyszíni szemlére meg kell hívni az 1. számú mellékletben felsorolt szerveket.

/3/ A meghívást 15 nappal a tárgyalás és a helyszíni szemle időpontja előtt meg kell küldeni.

/4/ A tárgyalást és helyszíni szemlét egyes meghívottak távollétében is meg lehet tartani. A tárgyaláson és a helyszíni szemlén megjelentek kötelesek állásfoglalásukat közölni és azt jegyzőkönyvbe kell foglalni.

4. §.

/1/ A helyszíni szemle és tárgyalás alapján a védetté nyilvánító természetvédelmi hatóság határozatot hoz. A védetté nyilvánító határozatnak - az 1957. évi IV. törvény 38. §-ában foglalt szabályokon kívül - tartalmaznia kell:

a) a védetté nyilvánított tárgy vagy terület leírását, illetőleg azonosítására alkalmas más megjelölését, valamint a földrészletnek az állami földnyilvántartásban feltüntetett helyrajzi számát és területét;

b) a védetté nyilváníttat és az ezzel kapcsolatos előírásokat, korlátozásokat;

c) a természetvédelmi kezelés és fejlesztés főbb irányelveit;

d) a természetvédelmi kezelésre kijelölt szerv illetőleg személy megnevezését;

e) a védetté nyilváníttással kapcsolatos kezelési költségek fedezésének módját;

f) a védetté nyilváníttatás indokait.

/2/ A határozatot az érdekeltekkel közölni kell. A határozatnak a védetté nyilvánított tárgy, vagy terület leírását és a védetté nyilvánítást tartalmazó részét a Tanácsok Közlönyében, továbbá a tulajdonos (kezelő, használó) és a természetvédelmi kezelőszerv felügyeleti hatóságának hivatalos lapjában közzé kell tenni.

/3/ A határozatot meg kell küldeni a tárgy, vagy terület tulajdonosának (kezelőjének, használójának), a telekkönyvi hatóságnak, a járási (megyei) földhivatalnak és erdőművelési águ terület esetén az állami erdőrendezőségnek, építésügyet érintő esetben az elsőfoku építésügyi hatóságnak, a védettségnek és a korlátozásoknak a nyilvántartásalkon történő feljegyzése céljából.

/4/ Ha a védetté nyilvánítással kapcsolatos fontosabb kérdésben a védetté nyilvánító természetvédelmi hatóság és valamely meghívott álláspontja között lényeges eltérés van, a védetté nyilvánító természetvédelmi hatóság a határozatot az illetékes miniszterrel (országos hatáskörű szerv vezetőjével) egyetértésben hozza meg.

/5/ A növényvédelemre, vadgazdálkodásra és halászatra vonatkozó jogszabályokban meghatározott vadon tenyésztő állatfajokat az OTvH elnöke a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterrel egyetértésben nyilvánítja védetté.

/6/ Az OTvH a megyei végrehajtó bizottság által védett természeti értékek védelmét indokolt esetben a Természetvédelmi Tanács véleményének kikérése után saját hatáskörébe vonhatja, illetőleg a védelmet a megyei végrehajtó bizottságnak átadhatja.

Ideiglenes védetté nyilvánítás

5. §.

/1/ Ha valamely védelemre érdemes tárgy, vagy terület hirtelen bekövetkezett veszélyeztetése miatt a 3. §-ban meghatározott eljárás lefolytatására nincs lehetőség, a megyei tanácselnök azonnal végrehajtó határozattal elrendelheti 30 napig terjedő időre a veszé-

lyezettő tevékenység felfüggesztését. Erről egyidejűleg az OTvH-t köteles értesíteni.

/2/ Az OTvH elnöke, illetőleg a megyei tanácselnök a tulajdonos (használó, kezelő) szerint illetékes miniszterrel (országos hatáskörű szerv vezetőjével) egyetértésben legfeljebb 6 hónapra elrendelheti a veszélyeztetett tárgy vagy terület ideiglenes védelmét.

/3/ Az ideiglenes védelme alá helyezésének ugyanaz a hatálya, mint a védetté nyilvánító határozatnak.

A védettség megszüntetése

6. §.

/1/ Ha a védetté nyilvánítás okai megszűnnek, a védetté nyilvánító hatóság a védelmet hivatalból, vagy javaslatra külön eljárás nélkül megszüntetheti. A védettség megszüntetéséről az OTvH elnöke a Természetvédelmi Tanács, a megyei végrehajtó bizottság a Megyei Természetvédelmi Bizottság (14. §.) meghallgatása után dönt.

/2/ A feloldó határozat közlésére a 4. §. /2/ és /3/ bekezdésében foglaltak az irányadók.

A barlangok védelme

7. §.

/1/ Barlang felfedezését az OTvH-nak haladéktalanul be kell jelenteni.

/2/ Barlangot csak az OTvH engedélyével és az általa jóváhagyott terv szerint szabad feltárni, használni és természetes alakában megváltoztatni. Gyógybarlangok tekintetében a 11/1965./VII.11./ Korm. számú rendelet előírásait kell alkalmazni.

/3/ Tudományos intézmények (gyógybarlangokban az Országos Reuma és Fizioterápiás Intézet) az OTvH engedélye nélkül is végezhetnek barlangutakat, a munkálatok megkezdését és befejezését azonban az OTvH-nak be kell jelenteni.

A természeti tájakat és a természetvédelem
tárgyait érintő tervezések

8. §.

/1/ A területrendezési tervek védetté nyilvánított tárgyakat és területeket érintő vagy azokat befolyásoló részének jóváhagyásához és módosításához az OTvH egyetértése szükséges.

/2/ Az /1/ bekezdésben nem említett területrendezési, továbbá a területfejlesztési, vízrendezési, valamint a táj jellegét megváltoztató egyéb tervek készítésénél, jóváhagyásánál és módosításánál az OTvH véleményét ki kell kérni.

A vadon élő madarak védelme

9. §.

/1/ A vadon élő madarak - hasznosságuk, valamint természeti és tudományos értékük miatt - külön védetté nyilvánító határozat nélkül e rendelet alapján természetvédelem alatt állnak. A védettség kiterjed a madarak költőhelyére és minden fejlődési alakjára, így tojásaira és fiókáira is.

/2/ A természetvédelem alatt álló vadonélő madarat tilos elejteni, elfogni, tartani, tojásait és fiókáit kiszedni, értékesíteni - ideértve piaci árusításokat is - külföldre juttatni, kitömní (preparálni), illetőleg bármilyen módon elpusztítani, vagy élettevékenységében zavarni. A védelem alól kivett madarak felsorolását a 2. számú melléklet tartalmazza.

/3/ Ragadozómadár tartásához behozatalához, vagy külföldre szállításához az OTvH engedélye szükséges.

/4/ Az OTvH elnöke természetvédelmi érdekből elrendelheti a védett madarak tojásaiból összeállított gyűjteményeknek az erre kijelölt tudományos, vagy művelődésügyi intézményeknél való letétbe helyezését.

10. §.

/1/ A védett madarak és fészkelőhelyeik elpusztításából, fiókáik és tojásaik kiszedéséből eredő kárigényt az OTvH érvényesítheti a polgári jog szabályai szerint.

/2/ A kár pénzben kifejezett összegét az Országos Természetvédelmi Szabályzat állapítja meg.

/3/ A kár megtérítése iránt indított bírósági és más hatósági eljárás során a Szabályzatban meghatározott összegeket kell alkalmazni.

Természetvédelmi korlátozások, tilalmak

11. §.

/1/ Természetvédelmi területen, tájvédelmi körzetben és nemzeti parkban nem szabad olyan építményt, vagy berendezést létesíteni, amely a védett természeti állapotot (a táj szépségét, a kilátást és rálátást, a növény és állatvilág tenyészetét) zavarja.

/2/ A védetté nyilvánított területek és tárgyak állapotát befolyásoló tevékenységhez, így különösen

- a) művelési ág megváltoztatásának engedélyezéséhez,
- b) földnyilvántartási földrészletek alakjának és terjedelmének megváltoztatása engedélyezéséhez,
- c) területfelhasználás, telekalakítás, építés (létesítés) és használatbavétel engedélyezéséhez,
- d) védett területre, tárgyra kiható vizimunka, vizilétesítmény és vízhasználat engedélyezéséhez,
- e) védett területen, védett fasorban levő fák és védett egyes fák kivágásához, természeti állapotának megváltoztatásához,
- f) kő-, kavics-, homok- és agyagbányászat engedélyezéséhez,
- g) védett területen és tárgyakon kutatás, kísérlet és gyűjtés végzéséhez a védetté nyilvánító természetvédelmi hatóság esetenkénti hozzájárulása, illetőleg az e) és g) pont esetében engedély szükséges.

/3/ A /2/ bekezdés c) pontja esetében nem szükséges a természetvédelmi hatóság esetenkénti hozzájárulása, ha az engedély iránti kérelem a védetté nyilvánító határozat általános érvényű előírásai, illetőleg tájvédelmi körzetben az OTvH egyetértésével jóváhagyott területrendezési terv alapján elbírálható.

12. §.

/1/ Védetté nyilvánított növényt és állatot gyűjteni, elfogni és tartani, elejteni, kikészíteni, szállítani és értékesíteni, valamint külföldre juttatni bármilyen fejlődési alakban (pl. mag, hajtás, dugvány, tojás, ikra, kifejlett egyed) és preparátumában csak az OTvH engedélyével szabad. A biológiai kutatómunkát végző tudományos intézményeknek (kutatóintézetek, muzeumok, egyetemi tanszékek kutatórészei) az engedélyt az OTvH elfogadott tervükre adja meg.

/2/ Vadonélő, nem hazai állatfajoknak állatkerten kívüli betelepítéséhez, vagy elterjesztéséhez az OTvH engedélyét ki kell kérni.

/3/ Kártékony élő szervezetek elleni védekezést úgy kell végezni, hogy az a védetté nyilvánított állat- és növényfajokat és természetvédelmi területek élővilágát ne veszélyeztesse. Új növényvédelmi és vadriasztási, valamint a kártékony vad irtását, szolgáló eljárások bevezetése előtt az OTvH véleményét ki kell kérni.

/4/ Ha védelmi érdekek szükségessé teszik, a természetvédelmi hatóság korlátozhatja a természetvédelmi területen belül a saját használatu (magán, erdei, üzemi, turista stb.) utakon, területeken és vizeken a közlekedést és tartózkodást.

/5/ Ha védetté nyilvánításból eredő korlátozások az ingatlan rendeltetésszerű használatát kizárják, vagy súlyosan akadályozzák, az ingatlan tulajdonosa is kérheti a kisajátítási eljárás megindítását.

A természetvédelem szervezetével és feladataival
kapcsolatos rendelkezések

13. §.

/1/ A természetvédelmi hatóság, ha e jogszabály másképpen nem rendelkezik

- első fokon a megyei (fővárosi, megyei városi) tanács végrehajtó bizottságának az illetékes szakigazgatási szerve,
- másodfokon az OTvH.

/2/ A természetvédelmi hatóság feladata különösen

- a) a védetté nyilvánított tárgyak nyilvántartásba vétele, megóvása, fenntartása és a területek természetvédelmi állapotának rendszeres ellenőrzése,
- b) károkozás, szabálysértés, vagy büntett esetén a szükséges intézkedés megtétele.

A Természetvédelmi Tanács és a
Megyei Természetvédelmi Bizottság

14. §.

/1/ A Természetvédelmi Tanács elnöke az OTvH elnöke, tagjai az OTvH elnökhelyettese, további egy-egy tagját

- a belkereskedelmi miniszter,
- az egészségügyi miniszter,
- a honvédelmi miniszter,
- a közlekedés- és postaügyi miniszter,
- a nehézipari miniszter,
- az Országos Tervhivatal elnöke,
- az MT Tanácsi Hivatal elnöke,
- a Fővárosi Tanács elnöke,
- az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség elnöke,
- a Természetbarát Szövetség,

a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat; két-két tagját
az építésügyi és városfejlesztési miniszter,
a művelődésügyi miniszter,
az Országos Vízügyi Hivatal elnöke,
a Központi Földtani Hivatal elnöke; három-három tagját
a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter,
a Magyar Tudományos Akadémia elnöke küldi ki, további
három tagját az OTvH elnöke hívja meg 3 évi időtartamra.

/2/ A Természetvédelmi Tanács feladata a jelentősebb védetté nyilvánítási javaslatok véleményezése, állásfoglalás a természetvédelem általános kérdéseiben, a védetté nyilvánított tárgyak és területek fenntartása során felmerülő ügyekben, a védettség megszüntetésének kérdésében és mindazon ügyekben, melyekben az OTvH elnöke a Természetvédelmi Tanács véleményét kéri.

/3/ A megyei tanács mellett, 3 évre szóló felkérés alapján, tanácsadó szervként Megyei Természetvédelmi Bizottság (továbbiakban: Bizottság) működik. A Bizottság tudományos szakemberekből, állami és társadalmi szervek, valamint az OTvH képviselőiből alakul.

/4/ A Bizottság feladata a védelmet érdemlő természeti értékek feltárásában való közreműködés, a védetté nyilvánítási javaslatok véleményezése, a védett tárgyak és területek fenntartásával kapcsolatos szakvélemény adása, állásfoglalás a védettség feloldása kérdésében és mindazon természetvédelmi ügyekben, amelyekben a megyei tanács a bizottság véleményét kéri.

A természetvédelmi tárgyak és területek kezelése,
őrzése és nyilvántartása

15. §.

/1/ A védetté nyilvánított tárgyakat és területeket meg kell jelölni és fel kell hívni a figyelmet a védettségre és az esetleges korlátozó rendelkezésekre.

/2/ A védetté nyilvánított tárgyak és területek természetvédelmi kezelését a védetté nyilvánító természetvédelmi hatóság közvetlenül, vagy az állami erdőgazdaságok, állami gazdaságok, mezőgazdasági termelőszövetkezetek, földtani értékek vonatkozásában a Magyar Állami Földtani Intézet útján látja el. Ha a természetvédelmi érdekek szükségessé, vagy lehetővé teszik, a védetté nyilvánító természetvédelmi hatóság a természetvédelmi kezeléssel más szervet, illetőleg kivételesen magánszemélyt is megbizhat.

/3/ A természetvédelmi kezelést ellátó szerv köteles a védetté nyilvánító határozatot végrehajtani és a természetvédelmi kezelésre bízott érték megőrzéséről, fenntartásáról és fejlesztéséről a védetté nyilvánító szerv rendelkezései szerint gondoskodni.

16. §.

Ujabb természetvédelmi objektumok kijelölésére, természetvédelmi kezelésbe vételére abban az esetben kerülhet sor, ha a természetvédelmi kezeléssel kapcsolatos költségek fedezetéről előzetesen gondoskodás történt. Előzetesen kell biztosítani a természetvédelmi kezelés szokásos költségeit meghaladó összegnek pénzügyi fedezetét is. Ezen többletköltségeket a védetté nyilvánító hatóság költségvetésében kell előirányozni és a kezeléssel megbízott szerv rendelkezésére bocsátani.

17. §.

/1/ A természetvédelmi területek őrzésére természetvédelmi öröket kell alkalmazni. A természetvédelmi ör jogállására az erdőörökre vonatkozó rendelkezéseket kell értelemszerűen alkalmazni. A természetvédelmi ört igazolvánnyal és egységes szolgálati jelvénnel kell ellátni.

/2/ A természetvédelmi örökre vonatkozó részletes szabályokat, így különösen az örök kötelességeit és jogait az OTvH elnöke állapítja meg.

/3/ Az erdész, erdőőr, vadőr, halór és mezőőr köteles és jogosult a természetvédelmi szabályok megtartását ellenőrizni, a szabálysértő cselekményeket megakadályozni és szükség esetén feljelentést tenni.

/4/ A védett állatok és növények oltalmáról azok előfordulási területének tulajdonosa (kezelője, használója) is köteles gondoskodni.

/5/ A természetvédelem hatékonyságának fokozására a természetvédelmi hatóságok társadalmi természetvédelmi szolgálatot is szervezhetnek.

18. §.

A védetté nyilvánított természeti értékekről országos és megyei (városi) nyilvántartást kell vezetni. A nyilvántartás rendjét az OTvH szabályozza.

Vegyes rendelkezések

19. §.

A természetvédelmet az oktatási intézményekben rendszeresen oktatni kell. A természetvédelem oktatását az illetékes miniszter (országos hatáskörű szerv vezetője) az OTvH elnökével egyetértésben szabályozza.

20. §.

A természetvédelem népszerűsítése érdekében a természetvédelmi oktatás keretén belül évenként madarak és fák napját kell rendezni.

21. §.

Kiemelkedő természetvédelmi tevékenységet folytató állami és társadalmi szervek, tudományos intézmények és személyek munkájának elismeréséül az OTvH elnöke oklevelet, emléklakettet adományozhat.

22. §.

Védett állatok és azok preparátumainak tartását a természetvédelmi hatóság jogosult a helyszínen ellenőrizni.

23. §.

/1/ E rendelet rendelkezései a hatálybalépéséig hozott védetté nyilvánítási határozatok hatályát nem érintik. A hatálybalépés előtt védetté nyilvánított területeknek és tárgyaknak az 1. §./1/ bekezdése szerinti minősítését az OTvH elnöke szabályozza.

/2/ A kiveszőfélben levő ősi hazai, házi, parlagi állatfajták állományának megóvását és fejlesztésének módját, valamint a vadonélő hasznos énekes madarak állománya fenntartásának és mesterséges telepítésének módját, a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter az OTvH elnökének meghallgatásával szabályozza.

24. §.

/1/ E rendelet végrehajtásáról az érdekelt miniszterekkel (országos hatáskörű szervek vezetőivel) egyetértésben az OTvH elnöke gondoskodik.

/2/ E rendelet kihirdetése napján lép hatályba, egyidejűleg a 23/1962./VI.17./Korm.sz. rendelet és az 59/1954./IX.9./MT számú rendelet hatályát veszti.

/3/ A természetvédelem részletes szabályait és a természetvédelmi kezelés költségeinek térítését az OTvH elnöke az érdekelt miniszterekkel (országos hatáskörű szervek vezetőivel) egyetértésben Országos Természetvédelmi Szabályzatban állapítja meg.

Fock Jenő s.k.

a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke

1. sz. melléklet a 12/1971./IV.1./Korm.számú rendelet 3.§-ához

A védetté nyilvánítást megelőző tárgyalásra és a helyszini szemlére meg kell hívni:

- a) a tárgy vagy terület tulajdonosát (kezelőjét, használóját),
- b) a javaslattevőt,
- c) a községi (városi, fővárosi kerületi) tanács végrehajtó bizottsága szakigazgatási szervének vezetőjét,
- d) a járási földhivatal, több járást, vagy megyét érintő ügyben az érdekelt járási, illetőleg megyei földhivatalokat,
- e) a területfelhasználás engedélyezésére jogosult építésügyi hatóságot,
- f) földtani értékek vonatkozásában a Központi Földtani Hivatalt,
- g) erdőterület esetén az erdőrendezőséget,
- h) a vadászati korlátozása esetén az érdekelt vadászatra jogosultat,
- i) bányaműveléssel érintett terület esetén a kerületi bányaműszaki felügyelőséget,
- j) vízügyi érdeket érintő esetben a vízügyi szakhatóságot,
- k) a gyógyfürdő- és üdülésüggyel, valamint az ásvány- és gyógyvizek feltárásával, hasznosításával kapcsolatos egészségügyi érdekek esetében az egészségügyi szakigazgatási szervet, országos jelentőségű esetekben az Egészségügyi Minisztérium Országos Gyógyfürdőügyi Igazgatóságát, az Országos Idegenforgalmi Tanácsot,
- l) az érintett közlekedési és postal szerveket,
- m) közegészségügyet érintő esetben az Állami Közegészségügyi-Járványügyi Felügyelőséget.

2.számú melléklet a 12/1971./IV.1./Korm.sz. rendelet 9.§-ához

1. Nem terjed ki a védelem a dolmányos varjura, szarkára, szajkóra, valamint a házi és mezei verébre; mérgezésükhöz azonban a megyei mezőgazdasági és élelmezésügyi osztály engedélye szükséges.

2. Nem vonatkozik a természetvédelem a következő szárnyas vadfajok: a fogoly, a fácán, a balkáni gerle, az örvös galamb, az erdei szalonka, a sárszalonka, a tőkés, a csörgő, a böjti, a barát és a fityülő réce, a vetési lud, a nagy- és kisliliek vadászatára, tenyésztésére és kitömésére.

3. Időszakonként vagy helyenként ritkítható madarak:

a) a vetési varju és a seregély; gyérítését a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter az OTvH elnökével egyetértésben szabályozza;

b) a szürke gém és a szárcsa a halastavakon, továbbá a mesterseges haltenyésztő telepeken gyéríthető;

c) a héja, a karvaly és a barna rétihéja a szárnyasvad és baromfitenyésztő telepeken elejthető.

4. A védett madarak fészkelőhelyein április 1. és augusztus 1. között szüneteltetni kell a bokrok irtását, ritkítását, március 1. és augusztus 1. között a nád és a sás vágását, égetését; tartózkodni kell a fészkelőhelyek mindennemű háborításától (pl. fényképezés, filmezés, hangfelvétel stb.)

E tilalmak alól felmentést indokolt esetben az OTvH adhai. A fészkelőhelyek közelében a termelő munka végzésénél a madárvédelmi érdekekre is figyelemmel kell lenni.

5. Az elsőfoku természetvédelmi hatóság adhat felmentést

- a fehérgólya fészkeinek eredeti helyéről való eltávolításához, illetőleg a gólyafészkes fa kivágásához;

az OTvH ad felmentést

- a parlagi sas, a rétisas és a fekete gólya fészkeinek, illetőleg a fészkek körüli faállománynak az eltávolításához;

e madarak fészkelőhelyeinek háborítatlan fenntartásához szükséges területet (erdőrészt) a terület tulajdonosával (kezelőjével, használójával) együtt jelöli ki.